

AN'ANAVIY LIBOS ELEMENTLARINI ZAMONAVIY KIYIM-KECHAK KOLLEKSIYALARI BILAN UYG'UNLASHTIRISH

Shahizoda Shukurova

*Milliy libos va san'at fakulteti
dizayn (milliy kostyum) yo'nalishi
3-kurs talabasi
Ilmiy rahbar: Dilafrō'z Radjapova*

Annotatsiya: *Globalashuv sharoitida zamonaviy moda sanoatining asosiy tendensiyalaridan biri — milliy an'analarni zamonaviy dizayn bilan uyg'unlashtirishdir. O'zbek milliy liboslari boy tarix, rang-barang naqshlar, tabiiy matolar va milliy ramzlarning uyg'unligi bilan ajralib turadi. Ushbu maqolada an'anaviy libos elementlarini zamonaviy kiyim-kechak kolleksiyalariga qo'shishning estetik jihatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, milliylikni saqlagan holda zamonaviy moda talablari asosida yangi dizayn yo'nalishlarini yaratishning ahamiyati yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *milliy libos, zamonaviy moda, dizayn texnologiyasi, ekologik moda, milliy meros*

KIRISH

So'nggi yillarda jahon modasida milliy qadriyatlarni qayta talqin qilish, ularni zamonaviy kiyim dizaynida aks ettirish tendensiyasi kuchaymoqda. Dizaynerlar tobora ko'proq milliy madaniyat, urf-odat va an'anaviy kiyimlardan ilhom olishmoqda. O'zbek milliy liboslari o'zining betakror naqshlari, tabiiy matolari atlas, adras, shoyi, bekasam hamda nozik kashtalari bilan ajralib turadi. Ushbu liboslarning har bir elementi o'ziga xos ma'naviy mazmunga ega bo'lib, xalqimizning badiiy didi, ruhiy olami va turmush tarzini aks ettiradi. An'anaviy kiyimlarni zamonaviy moda yo'nalishlariga uyg'unlashtirish — bu o'tmish va bugunning estetik birlashuvi, madaniy merosni asrab-avaylab, uni yangi talqinda qayta jonlantirishdir.

Asosiy qism

1. Estetik jihatlari: O'zbek milliy kiyimlarida rang va naqsh uyg'unligi, geometrik va floral bezaklarning ma'nosi, ayollar va erkaklar kiyimidagi badiiy muvozanat xalq estetik tafakkurining yuksak darajasidan dalolat beradi. Zamonaviy moda esa soddalik, qulaylik va funksionallikka asoslanadi. Shuning uchun dizaynerlar an'anaviy elementlarni soddalashtirib, ularni zamonaviy fasonlar bilan uyg'unlashtirish orqali yangi estetik shakl yaratmoqdalar. Masalan, atlas yoki adras naqshlarini minimalistik kesimdagi ko'ylaklar, paltolar yoki sumkalarda ishlatish orqali milliy ruhni saqlagan holda zamonaviy ko'rinish hosil qilish mumkin. Bunday yondashuv nafaqat tashqi go'zallikni, balki milliy identifikatsiyani saqlashni ham ta'minlaydi. Shu tariqa, libos nafaqat moda elementi, balki milliy madaniyat timsoliga aylanadi.

2. Texnologik jihatlar

Zamonaviy texnologiyalar milliy libos elementlarini yangi talqinda ifodalash imkonini bermoqda. 3D modellashtirish, raqamli bosma (digital printing), lazerli kesim kabi texnologiyalar yordamida an'anaviy naqshlar zamonaviy materiallarda qayta tiklanmoqda. Masalan, adras yoki do'ppi naqshlari raqamli dasturlar orqali modellashtirilib, yangi fasonlardagi liboslarga tatbiq etilmoqda¹. Texnologik uyg'unlashuvning yana bir muhim jihati — barqaror moda (sustainable fashion) tamoyillariga moslikdir. Milliy matolar tabiiy ipak va paxtadan to'qiladi, o'simlik asosidagi bo'yoqlardan foydalaniladi, bu esa ekologik xavfsizlikni ta'minlaydi. Shu orqali dizayner nafaqat go'zallikka, balki tabiatga ehtirom bilan yondashgan holda, ekologik mas'uliyatni ham namoyon etadi. Bugungi kunda O'zbekistonda bir qator dizaynerlar — masalan, "Bibi Hanum", "Art Atlas", "Lali Fashion House" — milliy matolar asosida zamonaviy kolleksiyalar yaratib, xalqaro podiumlarda muvaffaqiyat qozonishmoqda. Bu esa milliy libos elementlarining jahon modasiga moslashuvchanligini isbotlaydi.

3. Madaniy va global ahamiyat

Milliy elementlarning zamonaviy moda bilan uyg'unlashuvi nafaqat badiiy jarayon, balki madaniyatlararo muloqot vositasidir. Har bir kolleksiya orqali xalqning o'z madaniy merosini dunyoga tanitish imkoniyati paydo bo'ladi. Shu jihatdan moda san'atining o'zi global miqyosda "madaniy diplomatiya" vazifasini bajaradi.

Natijalar: Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, zamonaviy kiyim dizaynida an'anaviy libos elementlaridan oqilona foydalanish nafaqat milliy qadriyatlarni saqlab qolishga, balki yangi moda yo'nalishlarini yaratishga ham xizmat qiladi. Ayniqsa, atlas, adras, beqasam kabi tabiiy matolardan tayyorlangan liboslarga zamonaviy siluet va fasonlar berish orqali yoshlar orasida talab ortayotgani kuzatildi. Kashta va zardo'zlik elementlarining minimalistik shaklda qo'llanilishi kiyimga milliy ruh baxsh etish bilan birga, uni kundalik kiyinish madaniyatiga moslashtirish imkonini berdi.

Umuman olganda, tadqiqot milliy modaning global trendlarga uyg'unlashuvi jarayonida o'ziga xos dizayn yondashuvlarini shakllantirish zarurligini ko'rsatdi.

XULOSA:

An'anaviy libos elementlarini zamonaviy kiyim-kechak kolleksiyalariga uyg'unlashtirish — bu o'tgan asrlar badiiy merosini zamon talablari bilan uyg'unlashtirishdir. Ushbu jarayonning estetik jihati milliy o'ziga xoslikni saqlagan holda yangi modaviy shakllarni yaratishdan iborat bo'lsa, texnologik jihati esa yangi ishlab chiqarish usullarini milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirishni ta'minlaydi.

Natijada, milliy liboslar o'zining tarixiy qimmatini saqlagan holda zamonaviy modaning muhim qismiga aylanadi. Bu uyg'unlik nafaqat milliy madaniyatni asrash, balki uni jahon

---

¹ Karimova, M. (2018). O'zbek xalq liboslari tarixi va ularning badiiy xususiyatlari. Toshkent: O'zMU nashriyoti.

sahnasida tanitish, yosh dizaynerlarga ilhom manbai yaratish hamda O'zbekistonning ijodiy salohiyatini namoyon etishda katta ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Majidova, G. A. (2024). Kompyuter grafikasi va dizayn: Uslubiy qo'llanma. Toshkent: Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti. Olingan manba: <https://tsuull.uz>
2. Porsaev, G. M., Safarov, B. Sh., & Usmanova, D. Q. (2020). Raqamli iqtisodiyot asoslari. Toshkent: Fan va texnologiyalar nashriyot-matbaa uyi. Olingan manba: <https://renessans-edu.uz>
3. Yunusova, G. N. (2024). Raqamli texnologiyalar va kompyuter dasturlari muhitida ta'lim. Namangan: Namangan davlat universiteti. Olingan manba: <https://namdu.uz>
4. SMW 2023: Raqamli moda va o'yin sanoatining yetakchi ekspertlari va ilg'or dasturi. Olingan manba: <https://mpost.io>
5. Karimova, M. (2018). O'zbek xalq liboslari tarixi va ularning badiiy xususiyatlari. Toshkent: O'zMU nashriyoti.
6. Xo'jayev, Sh. (2020). Milliy kiyim madaniyatining zamonaviy talqini. Toshkent: San'at nashriyoti.
7. Jo'raeva, N. (2021). "Zamonaviy modada milliy elementlarning qo'llanilishi." O'zbekiston san'at va madaniyat jurnali, №4, 45–49-betlar.